

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО БАСКЕТБОЛУ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

Анастасія Дмитренко

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів, Україна*

Актуальність. Професійний спорт можна розглядати не лише як сферу бізнесу, але й масштабне соціальне явище. Це проявляється в тому, що в суспільстві спорт є, з одного боку, як розвага, гра, а з другого – активно впливає на освіту, релігію, економіку і політику [3]. Це явище має свої витоки ще у XVIII столітті, проте більш наближеної форми враженості до сучасної моделі отримує лише у XIX–XX століттях. Уже в XXI столітті, завдяки процесам, які відбуваються у світі, зокрема глобалізації, комерціалізації, розвитку медіа, міжкультурної комунікації, професійний спорт – одне з найбільш видовищних, соціальноорієнтованих явищ у світі [1]. Проте, щоб мати чітке уявлення про сучасність професійного спорту, як і будь якого іншого соціального явища, важливо з'ясувати, як відбувалося його формування. Зокрема, нам цікаво було простежити це на прикладі одного з найбільш популярних видів професійного спорту – баскетболу. Зважаючи на те, що саме Північна Америка – «центр» його розвитку, ми спробували виявити окремі аспекти його зародження, формування та розвитку.

Мета дослідження – виявити історичні аспекти розвитку професійного баскетболу.

Методи дослідження: 1) теоретичний аналіз та узагальнення; 2) історичний метод. Зважаючи на теоретичний характер нашого дослідження, ми акцентували увагу на інформації зі спеціалізованих літературних джерел, які стосуються цієї тематики.

Аналіз результатів дослідження. Дослідження археологів та істориків підтверджують той факт, що перші відомості про гру, яка була схожа на баскетбол, знайдено у стародавній цивілізації Центральної та Південної Америки. Одна з них – «пок-та-пок», яка була колись релігійним обрядом. Метою цієї гри було закинути чотирикілограмовий каучуковий м'яч у кільце, яке було висічене з каменю та вертикально розташоване на стіні. Гравці могли відбивати м'яч тільки стегнами, ліктями, плечима

та спиною. Перемагала та команда, яка перша набирала 8 очок. У Мексиці в XVI ст. ацтеки грали у гру, яка називалась «олламалітцлі». Метою гри було закинути каучуковий м'яч у закріплене кам'яне кільце. Гравець який зробив влучний кидок, мав право вибрати одяг у будь-якого вболівальника. Цікавим є той факт, що за умовами гри капітана команди, що програла, позбавляли голови [1, 3].

Той баскетбол, який знаємо сьогодні, з'являється дещо пізніше – 1891 року. У той час інструктор з фізичного виховання, доктор анатомії і фізіології Джеймс Несміт, який працював у Спрингфілдському коледжі у штаті Массачусетсі (США), придумав його правила. У 1892 році Несміт опублікував «Книгу правил гри у баскетбол», яка складалася з 13 пунктів, деякі з них діють і до сьогодні [3, 4].

Суттєвим поштовхом для розвитку баскетболу стало проведення перших міжнародних ігор студентів у 1901 році. Після такого прориву гра набула великої популярності у США та почала поширюватися в усьому світі.

У 1937 році створено Національну баскетбольну лігу (НБЛ; 13 команд). Ліга була формальною, оскільки кожна команда планувала змагання самостійно. В 1946 році засновано Баскетбольну асоціацію Америки (БАА; 8 команд) у м. Нью-Йорку. Через 3 роки боротьби за глядачів та прибуток бізнесмени вирішили створити Національну баскетбольну асоціацію (НБА; 17 команд) [2]. Цікавим є історичний факт, що першим президентом НБА став Моріс Абрахамович Подолов, колишній президент БАА, уродженець України [4]. Завдяки йому розроблено концепцію організації та проведення чемпіонату, яка сприяла ефективному економічному розвитку, підвищенню видовищності змагань. За його керівництва запроваджено щорічний університетський «драфт» новачків. За ініціативи Моріса Подолова у 1951 році відбувся перший «Матч усіх зірок», який зібрав найліпших гравців того часу, та у 1954 році підписано перший телевізійний контракт на право трансляції матчів регулярного чемпіонату та ігор плей-офф [2, 4].

Спроби об'єднати ліги почалися ще 1970 року, але цьому завадив антитрестівський позов проти НБА, який подав президент асоціації гравців Оскар Робертсон. Причиною позову було те, що гравці належали клубам, спортсменам не дозволяли вести перемовини з іншими клубами, оскільки в той час не було такого поняття, як вільний агент. Він вважав, що якби гравцям платили більше, то і гра була б цікавішою. У результаті цього у співпраці гравців та власників клубів відбулися зміни і заробітні платні зросли [4]. Під час розгляду справи НБА збільшила кількість клубів до 18.

Згодом, 1984 р., коли на посаду президента Ліги прийшов Девід Стерн, Ліга розширилася до 30 команд, а її доходи збільшилися в чотири рази [2, 3, 4]. Сьогодні Ліга активно функціонує та процвітає.

Висновок. Від часу свого створення Ліга пройшла тривале становлення у своєму розвитку як провідна спортивна організація. За весь період збільшено кількість команд до 30, також змінено правила проведення змагань та правила залучення нових команд до Ліги. Сьогодні, НБА є взірцевою лігою ведення спортивного бізнесу у світі.

Список використаних джерел

1. Богданова Д. Ш. Профессиональный спорт в современном обществе: культурфилософский анализ : дис. ... канд. философ. наук: 24.00.01 / Богданова Динара Шамильевна. – Санкт-Петербург, 2013. – 189 с.
2. Гомельский В. А. Истоки НБА / В. А. Гомельский – Москва : Городец, 2006. – 224 с. – ISBN9785958401659.
3. Профессиональный спорт : учебник Гуськов С. И., Платонов В. Н., Линец М. М., Юшко Б. Н. – Киев : Олимпийская литература, 2000. – 392 с.
4. Frank P. Jozsa. The National Basketball Association: Business, Organization and Strategy. – World Scientific, 2011. – 265 p. – ISBN9814313904.